

הרב מרדכי וולנוב

מוצרים שיש לבערם ומוצרים שיש למוכרם בערב פסח

במהלך הניקיונות לחג הפסח אנו מוצאים את עצמנו עומדים מול עשרות רבות של מוצרים שאין עליהם תווית 'כשר לפסח', ואין אנו יודעים אם מותר להשהותם בבית ולאוכלם אחר הפסח, או שחובה לבערם או לזרוקם לאשפה. ב'אמונת עתיך' 99, עמ' 142-151, פרסמנו מאמר על נושא זה, ובו הובאה גם רשימת מוצרים שמדריכה כיצד יש לנהוג עם כל מוצר ומוצר. השנה אנו מפרסמים שוב את הטבלה, והוספנו לה כמה מוצרים שנשאלנו עליהם בשנה שעברה.

הערה: בטבלה שפרסמנו במאמר הנ"ל נפלה טעות לצערי. בעמודת ההסבר על ויסקי נכתב: 'יש סוגי משקאות, לדוגמה jack daniels, שמקובל לחשוב בציבור שהוא ויסקי, אולם הוא אינו ויסקי ומפיקים אותו מקטניות'. הערה זו שגויה, ומשקה זה מכיל חמץ גמור באחוז גבוה מאוד, ויש לזרוקו או למוכרו. נוסף על כך, בפרסום שפרסמנו 'העדה החרדית' נכתב שב'צ'יקו' ובפריכיות אורז עלול להיות חשש חמץ. לכן, כיוון שהחשש הוא חשש רחוק, וקל למכור מוצרים במכירת החמץ, הוספנו בהערה שהמחמיר למוכרם תבוא עליו ברכה.

רשימת מוצרים¹

המוצרים ברשימה זו מחולקים לשלושה סוגים:

1. מוצרים שאין בהם כל חשש חמץ, ולכן אין צורך למוכרם אלא רק להצניעם, כיוון שסוף סוף הם לא הוכשרו לפסח.
2. מוצרים שיש בהם תערובת חמץ או חשש לתערובת חמץ, ואיסורם מדרבנן. אפשר למכור מוצרים אלו במכירת החמץ, גם לפי הדעות שמחמירות שלא לכלול במכירה מוצרי חמץ גמור (כלומר, שיש בהם כזית דגן בתערובת).
3. מוצרים שיש בהם חמץ גמור, ושיעור החמץ גדול מכזית. מותר לכתחילה למכור מוצרים אלו ולסמוך על המכירה, אך רבים נהגו לזרוקם.

1. כל המוצרים שנכתב בטבלה שאין צורך למוכרם, יש להניחם במקום מוצנע, כדי שבני הבית לא יתבלבלו ויבואו לאכול מהם בפסח.

הערה: על מוצרים רבים נכתב שיש למוכרם לגוי משום שהם מכילים תמציות. תמציות יכולות להיות חמץ גמור, הואיל והן תערובת של חומרים כימיים טבעיים מן החי או מן הצומח וכדומה. חלק מן התערובות האלה מכילות גם אלכוהול שמופק מדגן.

שם המוצר	מה לעשות בו?	הסבר
אבקת אפייה	למכור.	בדרך כלל אין בה בעיית חמץ, כיוון שהיא עשויה מעמילן תירס, אך יש גם אבקות אפייה שעשויות מעמילן חיטה. לכן, ראוי למוכרן, אך ודאי שלא לבערן.
אבקת מרק	למכור.	בחלק מאבקות המרק מעורב קמח, אך שיעורו אינו עולה על שיעור כזית, ואיסורו רק מדרבנן.
אבקת סוכר	להצניע.	אינה מכילה חמץ.
אורז	אשכנזים: להצניע.	אורז הוא קטנית ולא חמץ. לדעת הסוברים שאין להחמיר באכילת קטניות, יש לרכוש אורז עם תווית 'כשר לפסח', משום שלפעמים האורז נארז בטחנות ובבתי אריזה של קמחים או סולת.
אורז שחור (נקרא גם: אורז פרא)	אשכנזים: להצניע.	קטניות.
אטריות	ראוי לבער.	חמץ גמור.
אינסטנט פודינג	למכור.	עלול להכיל עמילן חיטה ותמציות שמופקות מחמץ.
במבה	להצניע.	קטניות. אין בה חמץ.
בורגול	ראוי לבער.	חמץ גמור.
בצק סוכר	למכור.	ייתכן שיהיו בו קטניות אם משתמשים ב'קורן סירופ', וייתכן שיהיה בו חמץ גמור אם משתמשים בגלוקוזה.
בשר צמחי	למכור.	עלול להכיל קמח חיטה וגלוטן.
גביעי גלידה	ראוי לבער.	חמץ גמור.
ג'לי	למכור.	יכול להכיל מלח לימון, וייתכן שהוא יוצר מעמילן חיטה.
גלידות	גלידות שמכילות עוגיות וכדומה - ראוי לבערן. גלידות שאינן מכילות עוגיות - יש למוכרן.	בגלידות יש מלח לימון, וייתכן שהוא הופק מחמץ. גם בתמציות טעם שהוכנסו לגלידה יש לעתים אלכוהול שהופק מחמץ.
גרנולה	ראוי לבער.	חמץ גמור.

שם המוצר	מה לעשות בו?	הסבר
גרעינים ופיצוחים	לא קלויים - להצניע. קלויים - למכור.	בדרך כלל הקלייה נעשית בתערובת של מים וקמח תפוחי אדמה, ולעתים משתמשים בקמח חיטה. כיוון שמדובר בספק, ניתן לכתחילה לסמוך על המכירה, גם למחמירים שלא למכור חמץ גמור.
גריסים	למכור.	בתהליך ההכנה יש חשש למגע עם מים. גריסים בהשגחת 'העדה החרדית' אינם נרחצים במים.
דאודורנט	מותר לשימוש בפסח (גם בלא הכשר).	גם אם מעורב בו חמץ, הוא אינו ראוי למאכל כלל.
דבש	להצניע.	אינו מכיל חמץ. בכל מקרה, אין להשתמש בפסח בלא הכשר, משום שהרשת שעליה בונות הדבורים את חלות הדבש יכולה להכיל חמץ, שכן היא משוחזרת מדונג משומש שמעורבת בו פסולת רבה.
דגים טריים	כשרים לפסח.	
דגים קפואים	להצניע.	לספיגת המים בדג משתמשים בדרך כלל בסודיום פוספט, ואין בו בעיה. לעתים מוסיפים להם עמילנים, אך אין זו מציאות שכיחה.
שימורי גפילטע-פיש, רולדות קפואות של גפילטע-פיש	אם כתוב על המוצר שהוא מכיל קמח - ראוי לבער.	לפעמים שימורי גפילטע-פיש מכילים קמח חיטה, אך פעמים רבות הם מכילים קמח תפוחי אדמה, והם אינם חמץ כלל.
דייסת קורנפלור	ראוי למכור.	בדרך כלל אינה מכילה חמץ; לעתים נדירות יכולה להכיל גם עמילן חיטה.
ויטמינים	למכור.	בכל סוגי הוויטמינים ייתכן שיש חמץ גמור.
ויסקי	ראוי לבער. במקום הפסד מרובה, ניתן להקל ולמכור.	עשוי מחמץ גמור.
חומץ סינטטי	להצניע.	אינו מכיל חמץ.
חומצת לימון	למכור.	ייתכן שהופקה מחמץ.
חד-פעמי: מפות ניילון, ניירות פרגמנט לאפייה, מנג'טים, ניירות למדפים	מותר להשתמש בפסח.	אין בהם חמץ.
חומץ	למכור.	לפעמים מיוצר בלא חשש חמץ כלל, ולפעמים מיוצר בתהליך תסיסה עם חומרים שיש בהם חשש חמץ.
חומצת לימון	למכור.	מיוצרת על בסיס תסיסת סוכרים, והיא עלולה להיות מופקת מקטניות או מחמץ.
חיטה	למכור.	פעמים רבות גרעיני החיטה נרחצים או מושרים במים. חיטה בהשגחת 'העדה החרדית' אינה נרחצת במים.

שם המוצר	מה לעשות בו?	הסבר
חלווה	למכור.	חלווה בהשגחת 'העדה החרדית' אינה חמץ בדרך כלל אלא קטניות. בחלווה ללא סוכר יש תוספת סורביטל, ויש בו חשש חמץ.
חמאת בוטנים	למכור.	בדרך כלל מוסיפים לה אחוז קטן של אמולסיפייר ומוצר עמילן, ויש בהם חשש חמץ.
חרדל	למכור.	מכיל סובין (קליפת הדגן). בדרך כלל הוא מכיל עמילנים בתור מייצבים, וייתכן שהם הופקו מחיטה. ובכל מקרה, אין בקופסה כזית דגן.
חומרי ניקיון	מותרים לשימוש בפסח.	בדרך כלל אין בהם חמץ, וגם אם יש - אין הוא ראוי למאכל כלב.
טחינה	אשכנזים: להצניע.	הטחינה עשויה משומשום טחון. השומשום הוא קטנית ולא חמץ.
יין מתוצרת הארץ	להצניע.	אינו מכיל חמץ.
כוסמת	להצניע.	אינה חמץ אלא קטנית. רבים מתבלבלים בין מה שקרוי היום 'כוסמין' - מחמשת מיני דגן - ובין מה שקרוי 'כוסמת' - קטנית.
כלים חד-פעמיים מפלסטיק	מותר להשתמש בפסח.	אינם מכילים חמץ.
כלים חד-פעמיים מקרטון או מנייר	יש מחמירים שלא להשתמש, אם אין עליהם הכשר לפסח.	בתהליך ייצורם משתמשים בעמילן. בדרך כלל העמילן הוא עמילן תירס, אך ייתכן שישתמשו גם בעמילן חיטה. יש פוסקים ² שמקלים גם כאשר ידוע בוודאות שמדובר בעמילן חיטה.
כמון	למכור.	יש סבירות גבוהה שמעורב בו חמץ.
מטרנה חלבית	למכור.	מכילה חמץ.
מטרנה צמחית	למכור.	מכילה חמץ.
מיונז	למכור.	מכיל חרדל.
מיץ לימון	למכור.	יש מיץ לימון שמעורב בו מלח לימון, וייתכן שהוא הופק מחמץ.
ליקר	למכור.	יכול להכיל אלכוהול ומייצבים שהופקו מחמץ.
מזון לבעלי חיים	למכור.	ברובם יש חמץ גמור.
מים	כשרים לפסח.	
מסטיקים	למכור.	בדרך כלל יש בהם חמץ גמור (ויטמין C, גלוקוזה).
מרגרינה בלא טעם	אשכנזים: להצניע.	מכילה קטניות.
מרגרינה בטעמים	למכור.	מכילה תמציות שייתכן שהופקו מחמץ.
משקאות קלים דיאט	להצניע.	יש בהם ממתיק מלאכותי שנקרא 'אספרטיים', והוא מופק מקטניות.

2. הרב אליקים לבנון שליט"א. ומהרב יעקב אריאל שליט"א שמעתי שכשר להשתמש בהם באופן כזה, אך לא למהדרין.

שם המוצר	מה לעשות בו?	הסבר
משקאות חריפים	ויסקי, בירה, וודקה - חמץ גמור, וראוי לבערם. משקאות חריפים אחרים - יש למכור.	המשקאות החריפים האחרים מכילים תמציות ואלכוהול, וייתכן שהם הופקו מחמץ. וודקה בהשגחת 'העדה החרדית' אינה מכילה חמץ.
נייר כסף, תבניות אלומיניום וכדומה	אינם צריכים הכשר מיוחד לפסח.	צריכים הכשר לכל השנה, משום שבייצור האלומיניום משתמשים בשמן, ולפעמים משתמשים בשמן TALLOW, שמן מן החי שאינו כשר.
סוכר	להצניע.	אינו מכיל חמץ. בייצור הסוכר מסלק סוכר (מתוצרת אירופה), יצרנים רבים משתמשים בחומר שמכיל קטניות.
סוכר וניל	למכור.	לפעמים יש בו עמילן, ותמצית הווניל עלולה להכיל אלכוהול שהופק מחמץ.
סוכרזית וממתקים אחרים שמכילים סוכרזית	למכור.	מעורבים בהם דקסטרוזה או מלטו דקסטרין, ולפעמים ממתיק נוזלי שמכיל סורביטל, ועלול להיות בהם קטניות או חמץ גמור.
סולת	למכור.	יש חשש שעירבו מים בתהליך הייצור.
סילאן	למכור.	עלול להכיל תמציות ועמילנים שמופקים מחמץ. בסילאן טבעי אין בעיה, אבל בסילאן שמוצר בארץ מערבים פעמים רבות תמציות ועמילנים.
סימילאק אדוונס	למכור.	יש בו חמץ גמור.
סימילאק חלבי	למכור.	מכיל חמץ.
סימילאק צמחי	למכור.	מכיל חמץ.
סרדינים	להצניע.	קטניות או חשש לקטניות.
עדשים	אשכנזים: להצניע.	קטניות.
עופות לא מעובדים	להצניע.	כיוון שהעוף ניזון מתערובת חמץ, יש חשש רחוק מאוד שיימצא בו חמץ.
פודינג	למכור.	עלול להכיל עמילן חיטה ותמציות שמופקות מחמץ.
פיצוחים	למכור.	פעמים רבות מעורב קמח במלח. בפיצוחים בהשגחת 'העדה החרדית' מעורב קמח תפוחי אדמה, למעט בוטנים אמריקאיים.
פירות יבשים	למכור.	יש שמשתמשים בעמילנים לספיגת לחות בתהליך הייצור, ויש שמוסיפים תמציות. בפירות יבשים מסוכרים יש תמציות, והחשש שיהיה בהן חמץ גבוה יותר. בכל מקרה, אפשר לסמוך על המכירה.
פצפוצי אורז	למכור.	עלולים להכיל גם תערובת מחמשת מיני דגן.

שם המוצר	מה לעשות בו?	הסבר
פריכיות אורז	אם יש רק אורז, בלי תוספת של תערובת מחמשת מיני דגן, יש להצניע.	בפרסום של 'העדה החרדית' נכתב שייתכן שיש בהן חשש חמץ, ולכן המחמיר למכור אותן תבוא עליו ברכה.
פריכיות מחמשת מיני דגן	ראוי לבער.	בתהליך הייצור נוצר מגע עם מים.
צ'יפס טבעי	להצניע.	אינו מכיל חמץ.
צ'יקו	להצניע.	אינו מכיל חמץ. בפרסום של 'העדה החרדית' נכתב שיש בו חשש חמץ, ולכן המחמיר למכור תבוא עליו ברכה.
קווקר	ראוי לבער.	חמץ. משתמשים במים כדי לרכך את הגרגיר לפני רידודו.
קופסאות שימורים	למכור.	רוב קופסאות השימורים מכילות מלח לימון ותמציות טעם. יש קופסאות שמכילות חומץ, והוא עלול להיות מיוצר מחמץ.
קורנפלור	להצניע.	קטניות.
קורנפלקס	ראוי לבער.	מכיל לתת שעורה. (קורנפלקס של חברת B&D אינו מכיל חמץ)
קטשופ	למכור.	מכיל חומץ ותמציות שעלולות להכיל חמץ.
קטניות	אשכנזים: להצניע.	
קינואה	אשכנזים: להצניע. ספרדים: מותר לאוכלה.	יש אומרים שצמח הקינואה הוא סוג של קטנית.
קמח לבן וקמח מלא	למכור.	הותזו על החיטה מים. היא אינה עוברת השריה, ואין ניכרים בה סימני חימוץ.
קפה טהור (נמס, שחור)	להצניע.	אינו מכיל חמץ.
קפה בטעמים (וניל, מקופלת וכדומה)	למכור.	מכיל תמציות טעם.
קקאו טהור	להצניע.	אינו מכיל חמץ.
רוטב סויה	למכור.	לפעמים יש בו גלוטן, אך אין כזית דגן בכל התערובת. הערה: ברוטב סויה אמתי משתמשים בחיטה, ולכן הוא חמץ גמור וראוי לבערו.
רום	למכור.	מכיל תמציות שמופקות מחמץ.
ריבה	למכור.	מכילה תמציות, עמילנים וחומרים אחרים, והם עלולים להיות חמץ.
ריץ'	להצניע.	אינו מכיל חמץ אלא קטניות.
שוקולד (בלא תוספת עוגיות וכדומה)	למכור.	עלול להכיל תמציות שמופקות מחמץ.
אבקה להכנת שוקו	למכור.	מכילה תמציות, ולפעמים גם עמילנים שמופקים מחמץ.

שם המוצר	מה לעשות בו?	הסבר
שמרים	למכור.	שמרים הם פטריות חד-תאיות, והן אינן חמץ, אך לעתים קרובות יש בשמרים גם מלח לימון שפעמים מופק מחמץ, ולעתים גם אלכוהול.
שמן קנולה	להצניע.	נעשה מזרעי לפתית, שהם קטניות. יש פוסקים אשכנזיים שסוברים ששמן קנולה אינו 'קטניות', ולמעשה כל אחד ישאל את רבו.
שלוה	למכור.	בתהליך הייצור בדרך כלל אין מעורבים מים, אך לפעמים מוסיפים מים, כדי לזרז את ההתנפחות.
שקדי מרק	ראוי לבער.	חמץ גמור.
תבלינים	למכור.	יש תבלינים שהם קטניות בלבד, ויש תבלינים שמעורבת בהם חיטה באקראי או בכוונה.
תמצית טעם	למכור.	בייצור תמצית משתמשים בדרך כלל באלכוהול, והוא עלול להיות מופק מחמץ.
תה	תה רגיל - יש להצניע. תה בטעמים - יש למכור.	תה בטעמים מכיל תמציות, והן עלולות להיות מופקות מחמץ.
תמצית וניל	למכור.	מכילה תמציות, והן עלולות להכיל חמץ.
תרופות	למכור.	יש תרופות שמכילות חמץ גמור, ולכן ראוי למוכרן.

